

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❖ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❖

ÅRGÅNG 9
JUNI
1922

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV
BRODERIER & KONSTVÄVNADER
MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR
ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A|B **NORDISKA** **KOMPANIET**
TEXTILAVDELNINGEN **THYRA GRAFSTRÖM**
STOCKHOLM

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. 564

Rikst. Tel. 89 87

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

ST. TEL. **F. V. O.** RIKS TFL.
88 18 104 18

Slöjdavdelnings
ständiga försäljning
Norrländsgatan 18

Särskilt framhålles:
Underkläder, alla slag. — Barnkläder.
Sjuksköterskentrustningar.

Köpare erhålla goda villkor.
Arbeterskorna ordentlig betalning.

ADVOKATFIRMAN
ANDÉN & STAËL VON HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN
Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Rikst.
75 76

Jur. Kand. MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergstorg

Allm. Tel.
183 36

Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker, hyres-
ärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar besvaras.

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3 Stockholm A. T. 50 48

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade specialaffär i

Siden- och Ylle-
klänningstyger

Prover till landsorten sändas gratis
och franco

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG IX

JUNI 1922

HÄFTE 6

Behörighetslagens fall.

När första kammaren den 20 maj med 56 röster mot 53 fällde den s. k. behörighetslagen var frågan om utsträckt befogenhet för kvinna att bekläda statstjänster för denna gång undanskjutet. Andra kammarens några dagar senare med betydande majoritet givna bifall markerar en visserligen betydelsefull men uteslutande ideell framgång. För att frågan praktiskt taget skall bringas i hamn, måste den än en gång komma på riksdagens bord. I den stund, då detta skrives, är det icke möjligt att göra en sannolikhetsberäkning över när nästa gång kommer att inträffa.

Det torde kunna sägas att det nederlag, som frågan nu led i första kammaren, kom som en överraskning. Man hade räknat med att saken även i denna kammare skulle ha stöd av flertalet.

Måhända kan utgången i någon mån förklaras av det särskilda läge, vari frågan befann sig. På grund av den ställning utskottet hade intagit röstades det i kamrarna icke om en lag, som mer eller mindre

omedelbart skulle träda i kraft, utan om ett principiellt antagande med uppskjutande av behörighetslagens tillämplighet till dess hithörande löne- och pensionsfrågor framdeles voro utredda. Denna villkorlighet stegrade givetvis motståndarnas mod. Under de ganska långvariga debatter, vilka i båda kamrarna föregingo beslutet, återkommo de, som ville förslaget till livs, gång på gång till att ingen nödvändighet föreläge att nu antaga en lag, vars tillämpning ändå måste uppskjutas. Bland dem som talade för saken märktes särskilt riksdagens samtliga kvinnliga ledamöter.

Kanske skall det synas en och annan som om olägenheten med att lagen föll ej var så stor eftersom den ändå ej nu kunde tillämpas och den i varje fall måste komma upp på nytt, så snart den principiella utredningen om löne- och pensionsförhållanden för kvinnor i statstjänst föreligger färdig. Tyvärr går det knappast att trösta sig med ett sådant resonemang, utan det måste fastslås att vad som inträffat är en allvarlig motgång. Avslaget kommer sannolikt att försvåra

det pågående utredningsarbetet i hörande frågor och framdeles stimulera motståndet mot kvinnas utsträckta behörighet till statstjänst. Härtill kommer att kvinnliga studerande, särskilt vid juridisk fakultet, ännu för en tid framåt skola sväva i ovisshet om huruvida de kunna draga nytta av avlagda examina. Djupast kännes dock missämningen över att ett kvinnornas rättvisa krav blivit avvisat, fastän inga som helst bärande skäl anförts varför dess uppfyllande skulle ställas på framtiden.

* *

*

Behörighetslagens fall har fått ett efterspel. Kvinnornas Tidning, en i Göteborg sedan ett halvår tillbaka utkommande veckotidning för kvinnofrågor, har påstått att från kvinnornas sida just ingenting gjorts för att för riksdagen klarlägga kvinnornas önsknings i denna sak. Herthas läsekrets är helt visst bättre underrättad. Vi tillåta oss dock erinra därom, att då den kungliga propositionen förelåg, aderton kvinnoföreningar på kallelse av Fredrika-Bremer-Förbundet sammanträdde till representantmöte. Det närmaste resultatet av detta möte var en av samma aderton kvinnoföreningar undertecknad gemensam skrivelse till sammansatta stats- och första lagutskottet med hemställan att den kungl. propositionen utan inskränkning måtte tillstyrkas. Utskottets samtliga ledamöter uppvaktades av kvinnorepresentan-

ter som särskilt satt sig in i den föreliggande frågan. När behandlingen i kamrarna stod för dörren, tillställdes varje ledamot av riksdagen genom respektive kvinnliga politiska organisationer en skrivelse, vari vederbörande uppmanades att rösta för behörighetslagen och där utförlig motivering för denna önskan framlades. Det är alltså icke sant att de olika kvinnoorganisationerna varit överensamma i frågan. De ha för såväl utskott som riksdag framlagt och motiverat sina krav. Formerna för dessa önsknings framförande valdes efter noggrann överläggning. Ett sorts erkännande av det utförda arbetet framkom under debatten i första kammaren, då en av motståndarna i otvetydiga ordalag beklagade sig över den i frågan förda kvinnoagitationen. Slutligen bör nämnas att man från kvinnohåll sökt och funnit stöd i denna sak hos de dagliga tidningarna. Med hänsyn till vad som sålunda blivit gjort, framstår onekligen den nya facktidningens påstående att "frågan lämnats åt sitt öde" såsom en smula förhastad och man undrar hur tidningen förser sig med underrättelser från huvudstaden.

Vidare anställer Kvinnornas Tidning några allmänna betraktelser om kvinnorörelsens ledning efter L. K. P. R:s upplösning. Tidningen tycks ha den uppfattningen att rösträttsföreningen, så länge den verkade, var den initiativtagande och ledande i samtliga kvinnofrågor. Saken är emellertid den att i alla frågor utom

kvinnorösträtten det varit Fredrika Bremer-Förbundet, som samlat övriga kvinnoföreningar till gemensamt uppträdande antingen detta tagit form av skrivelser, pressuttalanden eller offentliga opinionsmöten. Detta har skett beträffande äktenskapslagstiftningen, folkpensioneringen, ensamboende lärarinnors skydd, frågan om lika lön för lika arbete o. s. v. Exemplet skulle kunna mångfaldigas. Det fanns en rationell, å båda sidor erkänd arbetsfördelning mellan L. K. P. R. och Fredrika-Bremer-Förbundet. I detta sammanhang är det en skyldighet på samma gång som en

glädje att erkänna det goda stöd i allmänna kvinnofrågor som samarbetet med L. K. P. R:s vittfamnande organisation gav.

Kvinnorörelsen behöver emellertid alltjämt en stark central förening utan politisk partifärg. Sedan några år tillbaka är Fredrika-Bremer-Förbundet vad både antalet medlemmar och lokalföreningar beträffar stätt i snabb tillväxt. Det är de för samhällsfrågor intresserade kvinnornas sak att genom allmän anslutning förläna förbundet verkligt imponerande dimensioner.

Fredrika-Bremer-Förbundets 37:de årsmöte

13—14 juni 1922.

Det var till den vackra leende staden vid Öresund, Hälsingborg, som årsmötet denna gång förlagts. Hälsingborgskretsen hade gästfritt utfärdat inbjudan och denna hade med stor tacksamhet mottagits.

Från skilda håll strömmade mötesdeltagarna till. Först förbundsstyrelsen — bra nog fulltalig även om det med saknad konstaterades att en och annan fattades — med sina Stockholms- och landsortsmedlemmar som samlades redan måndagen den 12 till styrelsemöte för ett sista beredande av årsmötesärendena. Närvarande voro förbundets ordförande och 1:ste vice ordförande, fru L. Dyrssen och dr

Karolina Widerström, docent Hilma Borelius, Lund, fru M. Ekman, Mariestad, dr Martha P:son Henning, Uppsala, fru E. Quensel, Malmö, fröken K. Fjetterström, Göteborg, fru A. Gierow, Hälsingborg, och från Stockholm fru L. Hellström, fröken E. Kleman, fröken S. Laurell, fröken I. von Plomgren, fröken A. Thorstenson, fröken M. Aspman, och fröken G. af Klintberg.

De kretsar, som voro genom representanter företrädda vid årsmötet, voro Båstad, fru R. Nilsson och fru S. Forsberg; Göteborg, fröken K. Fjetterström; Karlskrona, fru Eva af Geijerstam; Kristianstad,

fröken Anna Möller och fru Elisabeth Sjövall, med ytterligare fru Greta Sävve-Andersson och fröken Anna Jönsson närvarande; *L i n k ö p i n g*, fröken Sigrid Tersmeden; *L u n d*, fröken Elna Persson och jur. kand. fru Märta Björnbom-Romson, med ytterligare medlemmen i förbundsstyrelsen, docent Hilma Borelius samt fröken Hanna Möller närvarande; *M a l m ö*, fru Elisabeth Quensel och e. o. hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson, samt fruarna Oliva Selmer och Ada Hultgren ytterligare närvarande; *S v a l ö v*, fröken Hanna Åkeson; *Y s t a d*, friherrinnan Anna Staël von Holstein; samt *H ä l s i n g b o r g* och *S t o c k h o l m*, den förra givetvis med styrelse och ett större antal kretsmedlemmar närvarande, den senare med fröken Ellen Kleman som utsedd representant och ytterligare företrädd genom samtliga närvarande Stockholmsmedlemmar av förbundsstyrelsen.

Årsmötet, som ägde rum i Högre allmänna läroverkets aula, inleddes med sång från läktaren av en flickkör och ett av ordföranden i Hälsingborgskretsen fröken Signe Wennberg uttalat hjärtligt välkommen till gästerna, varefter fru Dyrssen förklarade mötet öppnat.

Härpå skreds till val av mötesfunktionärer. Till ordförande utsågos fru Dyrssen, dr Widerström, fröken Fjeterström och fru Quensel och till sekreterare fröknarna von Plomgren och Kleman. Till beredande av förslag till det styrelseval, som årsmötet ägde

företaga, tillsattes en kommitté bestående av fruarna Sjövall och Quensel samt fröknarna Laurell och Thorsten-son.

Förbundets verksamhet 1921.

Den sedvanliga översikten av det gångna årets verksamhet lämnades av F.-B.-F:s sekreterare fröken von Plomgren, som framhöll att på grund av den beslutade omorganisationen av förbundet densamma främst karaktäriserats av propagandarbete. Detta hade också resulterat i bildandet av 12 nya lokalavdelningar, så att F.-B.F. vid 1921 års slut räknade 20 kretsar i full verksamhet och flera under bildande. Åt den sociala upplysningsverksamheten hade givits en fastare form genom inrättandet av upplysningsnämnden, vilken utarbetat en plan för detta arbete avsedd att tillämpas under det kommande arbetsåret.

Förbundets opinionsbildande och opinierande verksamhet hade som alltid, betonade sekreteraren, bedrivits genom anordnande av möten och påpassligt avlåtande av skrivelser till Kungl. Maj:t och vederbörande myndigheter i fall där det gällt att bevaka kvinnornas intressen.

De insatser till kvinnornas bästa förbundet i denna väg och även under andra former gjort under det gångna året har Hertha allt fortgående redogjort för, varför här inte är platsen att nu lämna ett detaljerat referat av meddelandet om dessa åtgöranden.

Förbundets ansökan om penninglotteri hade bifallits så till vida att av

nomgått fullständig kurs. Kursen har pågått från 15 mars till 15 november med praktisk och teoretisk undervisning samt studiebesök på skilda håll, såsom Svalöv, Alnarp, Kvarnby, Torup, Lund, Vrams Gunnarstorp, Norrvikens trädgård och diverse villaträdgårdar i Båstad och Torekow.

Skolan för kvinnlig yrkesutbildning i Stockholm har tillryggalagt sitt fjärde arbetsår med högre och lägre kursen och ateljén Stoff och Stil fortfarande förenad med skolan. Till följd av villkor fäst vid det av Stockholms stad åt skolan beviljade anslaget ha 2 friplatser och 2 elevplatser med halv avgift beretts av skolan.

Kretsarna.

Rapporten om förbundets verksamhet under året följdes av kretsrepresentanternas om sina respektive kretsar, kompletterade med sekreterarens omnämnande av de orepresenterade kretsarnas insända redogörelser. Frågan om huruvida årsmötets tid borde upptagas med dessa rapporter hade tidigare diskuterats av förvaltningsutskottet, vars majoritet emellertid uttalat sig för att bibehålla detta moment av årsmötetsförhandlingarna, då man ansåg det av intresse att genast vid mötets början på detta sätt få en personlig kontakt med kretsarna och dess representanter. Samma mening företrädde också av årsmötet, när nu frågan där upptogs. Förbundets väntade allt större utvidgning finge betinga en ny behandling av frå-

gan; ett avsevärt ökat antal kretsar ger, givetvis åt denna fråga ett nytt läge.

Redogörelserna för de skilda kretsarnas verksamhet under året kan på grund av utrymmesskäl inte här få sin plats och återfinnas för övrigt av den intresserade, till det väsentliga i samma form som de här gävos, i förbundets tryckta årsberättelse. Här kan endast nämnas att de samtliga vittnade om starkt och handlingskraftigt intresse för förbundets uppgifter på de skilda orterna och om att gamla som nya kretsar villigt och ivrigt togo upp arbetets börda och ansvar.

*

Revisionsberättelsens framläggande för årsmötet och dechargebeviljandet som var dagens nästa ärende, följdes omedelbart av att F.-B.-F:s kassaförvaltare, fru L. Hellström, lämnade en översikt av förbundets allmänna ekonomiska ställning. Omorganisationen och det därmed förenade propagandaarbetet, såväl som de i övrigt så gott som på alla håll ökade omkostnaderna, gjorde det för förbundet nödvändigt att tänka på utvägar till förbättrande av ekonomien. Ett förslag om att kretsarna skulle var på sin ort anordna en Fredrikadag, helst den 19 september, almanackans Fredrikadag — detta dock utan den officiella, bösskramlande och i annat igenkännliga "dags"-typen —, upptogs av kretsrepresentanterna på en enskild överläggning, där i stort taget sympati visade sig för att

på detta sätt göra något för att få in penningar. Man tänkte sig någon art av underhållning, till vilken entré kunde upptagas.

Årsmötet beslöt för sin del att behandla frågan om upphjälpanDET av ekonomien i samband med det förslag som inkommit från Lundakretsen om årsavgiftens höjande till 4 kronor. Denna fråga, som upptogs andra dagens f. m. av förslagsställaren, fröken Elna Persson, Lund, framkallade en livlig debatt. Fröken Persson, som framlade förslaget med utgångspunkt av att det under kristiden upptagna frivilliga tillägget av 2 extra kronor till den ordinarie medlemsavgiften av 3 kronor borde och skulle bortfalla nu när dyrtidstilläggen på andra håll börja utgå och priserna äro i fallande, ansåg att alla parter borde bli tillfredsställda med de fyra kronorna. De betalande sparade dyrtidstilläggets ena krona, förbundet finge 2 kr. pr medlem, i stället för nu 1:50 (den stadgade 50 proc. på årsavgiften) och kretsarna finge ävenledes 2 kr., vad de tidigare fått behålla innan procenten till förbundet bestämdes till halva årsavgiften i stället för den förut stipulerade, en tredjedel. Frukten för ökning av den ordinarie årsavgiften visade sig emellertid stor hos årsmötets majoritet, helst som dyrtidstilläggets 2 kr. icke på annat håll influtit så regelbundet som i Lund, där faktiskt varje medlem betalt dem. Mötets beslut blev bibehållandet av den nuvarande årsavgiften, kr. 3:—, och

slopandet av det frivilliga dyrtidstillägget. Ett beslut, som ehuru motiverat av rädsla för avfall bland förbundsmedlemmarna i fall en höjning av den ordinarie medlemsavgiften företogs, innebär en minskning av förbundets inkomster på en tid då just en ökning synes som en nödvändighet. Ett förslag om införande av understödjande medlemmar, vilka genom en större summas, exempelvis 500 kr., erläggande skulle ingå i förbundet, bordlades till kommande årsmöte, då det utgjorde en förändring av förbundets stadgar som ej blivit i behörig tid väckt före årsmötet.

Det på årsmötesprogrammet stående förslaget om ändring av stadgarna i syfte att på ett mera tillfredsställande sätt än vad nu varit fallet ordna frågan om kretsarnas representation vid årsmötet antogs av mötet, med ett tillägg gjort av fröken Leonie Deshayes. Beslutet är att förbunds-krets äger att för varje påbörjat 50-tal medlemmar utse en representant att företräda kretsen vid allmänt möte och att femtio förbundsmedlemmar, som icke tillhöra förbunds-krets, desslikes äga utse en representant. Enligt fröken Deshayes' förslag har ävenledes kretsrepresentant, som är förhindrad att närvara vid allmänt möte, rätt att överlämna fullmakt till annan representant för samma krets.

Frågan om vad kretsarna kunde göra för ökad prenumeration av Hertha framkallade en intresserad överläggning om sa-

ken, varunder hovrättsnotarie Nilsson, Malmö, framkastade möjligheten av att varje medlem av förbundet skulle erhålla Hertha, men att då givetvis medlemsavgiften måste sättas högre, exempelvis 5 kr. Detta förslag, som framkom innan Lundkretsens förslag om höjd medlemsavgift, till 4 kr., behandlats, upptogs på denna grund ej vidare i själva Herthadiskussionen och blev även efter en enskild överläggning kretsrepresentanterna emellan undanskjuten såsom ej nu lämpligt att söka föra fram. En undersökning angående stämningen för detta förslag inom respektive kretsar ansågs emellertid önskvärd.

Ett förslag om att varje krets skulle prenumerera på ett visst antal exemplar framkom även och möttes med sympati av flera närvarande kretsrepresentanter.

Fröken Thorstensons redogörelse för den sociala upplysningsverksamheten så som den planerats av upplysningsnämnden med huvudvikten lagd på kurser i medborgarkunskap och nationalekonomisk upplysning utmynnade i en intresserad diskussion. Planen på korrespondenskurser i nationalekonomi, framkommen då föreläsare i detta ämne näppeligen kunna erhållas i landsorten, utvecklades i detalj, med uppdelningen i tvenne slag av studiecirklar, den ena med gemensamma brev till hela kursen, den andra med direkta brev till varje medlem av cirkeln. Den förra kursen betingade ett pris av 12 kr. pr medlem, den senare

18 kr. pr medlem. Diskussionens resultat blev att mötet uttalade en önskan om att kretsarna måtte upptaga nationalekonomi såsom upplysningsämne. Ett förslag direkt berörande Skånekretsarna framkom under denna diskussion, nämligen att sammanslutning av dessa varandra närliggande kretsar skulle åvägbringas till gemensam nytta vid ordnande av upplysningsverksamheten. Även framkastades tanken på att få till stånd ett utbyte av föreläsare med Danmark och Norge.

Samarbetet mellan kretsarna och förvaltningsutskottet blev efter en kortare inledning av fröken von Plomgren föremål för en stunds överläggning, varav framgick att man syntes å skilda håll nöjd med den form detta tagit.

Fröken Laurells orientering av det läge frågan om att bygga kvinnornas hus — "Årsta" nu kommit i samt fröken Thorstensons redogörelse för förbundets anslutning till den internationella kvinnorörelsen och de förpliktelser som därav följa, liksom fröken Aspman's föredrag om folkskolans överbyggnader och problemet kvinnornas yrkesval inföllo alla andra mötesdagen. En särdeles livlig debatt följde på fröken Aspman's föredrag, vari hon särskilt betonat att det gällde för förbundet att arbeta på att få in kompetenta kvinnor i styrelserna för samtliga utbildningsanstalter för att därigenom utbildningsmöjligheterna för kvinnor

mätte på tillfredsställande sätt tillvaratas. Det gällde att få fram den meningen att verklig fackutbildning är lika nödvändig för de unga kvinnorna som för de unga männen.

*

Det val som vid årsmötet stadgenligt skall förrättas av de 6 i tur att avgå varande styrelseledamöterna och dito 6 suppleanter utföll med att samtliga 6 ordinarie styrelseledamöter: fru Dyrssen, dr Widerström, fröken Laurell, fru Törnell, alla i Stockholm, fru Björck, Gävle, och fröken Wallerstedt, Örebro, omvaldes. Som emellertid avsägelse ingått från fru Widén, Östersund, måste val av 1 ny ordinarie medlem förrättas, vilket utföll så att förutvarande suppleanten fröken I. Öquist, Umeå, blev vald. De förutvarande suppleanterna: revisionssekreterare O. Montelius, fröken E. Fröberg, fru R. Gustafsson, samtliga i Stockholm, samt fru A. Gierow, Häl-singborg och fru L. Odencrantz, Borås, återvaldes, och nyvaldes fru Stina Rodenstam, Hudiksvall, och fröken Gerda Martin, Falun, i stället för fröken I. Öquist, Umeå, och fröken E. von Sydow, Halmstad. Förutvarande revisorer: fröken L. Rosenberg, advokat M. Staël von Holstein och fru E. Théel, liksom revisorssuppleanterna: jur. kand. M. Carlsson, fröknarna E. Sundberg och B. Hübner återvaldes samtliga.

*

Det offentliga mötet på aftonen första årsmötesdagen inleddes av hov-

rättsnotarie Elisabeth Nilsson med ett särdeles intressant föredrag om kvinnornas insats i det kommunala arbetet, vari framhölls plikten för kvinnorna att söka leda samhällsutvecklingen in på sina linjer och därmed ge det plus åt samhällsbyggandet, som detta känt behov av, den naturliga moderligheten hos kvinnan.

Som komplement till notarie Nilssons föredrag kom därpå fröken G. av Klintbergs sakkunniga och praktiska inlägg om hur det gäller för kvinnorna att skaffa sig gedigna och djupgående kunskaper om de uppgifter, som deras deltagande i det kommunala livet lägger på dem. En kortare diskussion följde på de båda tankeväckande inledningsanförandena.

Och så voro årsmötesförhandlingarna avslutade, och torsdagen, den 15 juni, kom med sammanträde av F.-B.-F:s styrelse, varvid samtliga styrelsefunktionärer omvaldes, främst med fru L. Dyrssen till F.-B.-F:s ordförande, samt nämnder och kommittéer i stort taget utan förändringar ävenledes omvaldes. I kommittén för lagfrågor nyvaldes fru Anna Wicksell på förut vakant plats; i kvinnliga yrkeskolans styrelse fru Gyllenspetz efter fru E. Billing som under året avlidit; och som förbundets representant i Svenska Kvinnornas Nationalförbund insattes fröken S. Ulrich i stället för fröken S. Laurell, som undanbett sig återval. Men torsdagen kom inte en-

dast med detta nya arbetssammanträde, den kom med fest och glad sällskaplighet: Hälsingborgskretsens gästfria inbjudning till supé i Ramlösa.

Därute bänkade sig, efter en härlig promenad i den vackra parken, en festklädd skara vid ett ofantligt hästskobord och till den lekamliga välfägnaden fogades här, i både tal och sång, ett andligt tillskott som förblir ännu ett varaktigt minne från Hälsingborgsdagarna i juni 1922. Man hade redan av enskilda mötts med en den mest storartade gästfrihet och en vänlighet, som vore det gamla goda vänner det gällde att öppna hem och hjärta för; här möttes man åter av Hälsingborgskretsen med öppen famn, kan man nästan säga, så hjärtligt varmt tolkades genom fröken Wennbergs tal till gästerna Hälsingborgarnas glädje att ha fått se förbundet samlat till årsmöte i deras stad. — En för tillfället diktad bordvisa, unisont sjungen till melodien "Uti vår hage . . .", gav ytterligare stämning åt festen.

En särskild stämning kom med det tal vari fru Dyrssen tackade Hälsingborgskretsen och värdinnorna för kvällen och vari hon manade fram Fredrika Bremers bild med en levande tydlighet i rent yttre detaljer och i vördnad vädjande böjde sig inför vad hennes andes dom skulle varit över det sätt varpå vi söka fullfölja hennes verk.

ELLEN KLEMAN.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Kretsen Lund med omnejd hade den 5 maj sammanträde under ordförandeskap av fru Anna Herrlin som öppnade sammankomsten med några minnesord över den bortgångna ledamoten av styrelsen fru Anna Kindblom. Fru Märta Björnbom-Romson redogjorde därefter för kvinnornas fredskongress i Wien 1921 och fru Hedvig Ström-gren talade över ämnet "Kvinnornas fredsarbete". Efter sammanträdet vidtog en enkel kollation.

Svalövs kretsen hade den 27 maj ordinarie möte, varvid agronom Eliasson fortsatte sina föreläsningar över fattigvårds-lagstiftningen genom att redogöra för förslaget om nya fattigvårds-lagar. Vid därpå följande sällskapligt samkväm dryftades de i föredraget berörda lagstiftningsproblemen.

Jönköpings kretsen har under våren ordnat tre veckors sykurser för arbetslösa kvinnor och arbetslösa mäns hustrur. Till kurserna, som omfattades med stort intresse, ingingo anmälningar om deltagande från långt flera än som kunde mottagas. Avsikten med kurserna var att bibringa kunskap om huru gamla plagg kunde omändras och göras begagneliga. Material hopsamlades av kommitterade för kursen, staden upplät lokal och Huskvarnabolaget ställde symaskiner till förfogande. Ett av statens arbetslöshetskommission utlovat penningunderstöd uteblev emellertid, då kommissionen just som kursen skulle startas indrog alla bidrag till kurser. Kommittén visste emellertid att reda sig ändå, kursen kom i gång, sybehör lämnades gratis av stadens handlande, och 36 elever ha under tvänne vana sömmerskors ledning förvandlat 44 blusar, 49 klänningar, 35 kappor, 26 kjolar, 7 dräkter och 17 kostymer till nya trevliga plagg.

Skolkommitténs stora reformförslag kommer att behandlas i tvenne artiklar i Herthas september- och oktoberhäften.

I. C. W:s exekutivmöte i Haag maj 1922.

Den 14 maj öppnades det Internationella Kvinnoförbundets exekutivmöte i Haag. Till detta möte voro kallade, förutom I. C. W:s styrelse, varje nationalförbunds ordförande samt alla medlemmar i de s. k. permanenta kommittéerna. Inalles infunno sig omkring 125 representanter av tillsammans 25 länder. Svenska Nationalförbundet representerades av sin ordförande fru Bertha Nordenson, sin 1:ste vice ordförande d:r Malin Wester-Hallberg, sin korr. sekreterare fröken Ingegerd Palme samt svenska medlemmen i yrkeskommittén fröken Margit Malmsten.

Under 5-årsperioden mellan de stora kongresserna hållas två dylika konferenser, då de delegerade meddela varandra resultatet av redan utfört reformarbete, riktlinjer fastslås för arbetet till nästa konferens eller kongress, preliminära beslut fattas och de stora frågornas behandling på 5-årsmötet förberedes.

Holländska kvinnoklubben hade som möteslokal upplåtit sitt trevliga, praktiskt och komfortabelt inredda klubbhus. Där sammanträdde under de tre första arbetsdagarna de 10 permanenta kommittéerna, och under de därefter följande tre dagarna samlades i klubbhusets stora sal I. C. W:s styrelse jämte förbunds- och kommittéordförandena för att granska och slutföra kommittéernas arbete. I klubbhuset hade en upplysningsbyrå in-

retts, där delegerade vid ankomsten erhöilo var sitt kuvert med inbjudan till allehanda festligheter och ett tillfälligt medlemskort till klubben. Där fanns alltid någon hjälpsam och tillmötesgående holländska till hands, som bistod den undrande främlingen med råd och dåd.

I Hôtel de Twee Steedens vackert smyckade festsal hölls det första välkomstmötet. Efter en beundransvärt väl utförd kantat för solo, kör och orkester skriven, komponerad och dirigerad av den europeiskt ryktbara fröken Elisabeth Kuyper, följde ett animerat samkväm, då många gamla vänskapsförbindelser upplivades och nya knötos. Glädjen att denna gång återigen se representanter för Tyskland bland mötesdeltagarna var stor, och den känsla av samhörighet och förståelse som överallt spårades bådade gott för det kommande arbetet.

Måndagen den 15 maj på kvällen ägde konferensens officiella öppnande rum, då det holländska nationalförbundets ordförande, fröken Johanna Naber, på tyska, franska och engelska i ett varmhjärtat anförande hälsade de utländska gästerna välkomna. Därpå följde ett svarstal av M:me Chaponnière-Chaix, I. C. W:s ordförande, däri hon framhöll arbetets stora betydelse, dess förmåga att ena och uppfostra och uttryckte sin och de närvarandes önskan att det börjande konferensarbetet måtte bli frukt-

bringande. De olika nationalförbunden framförde därefter i tur och ordning genom sina ordförande sin hälsning till värdinnorna. Några talarinnor nöjde sig med ett helt kortfattat hälsningstal, andra vidrörde mer eller mindre ingående förhållandena i det egna landet och vad de hoppades av det internationella samarbetet. Särskilt hyllades den tyska delegationens ordförande, d:r Gertrud Bäumer, då hon med enkel värdighet klargjorde de tyska kvinnornas ställning och gav uttryck åt deras tillfredsställelse att åter vara representanter vid ett internationellt förbundsmöte.

Anförandena hade emellertid dragit ut på tiden, något samkväm kunde denna gång ej medhinnas. När därför I. C. W:s egen sång, med ord av fru Eva Upmark och musik av fröken Adèle Cederschiöld, avsjungits var den stämmningsfulla festen slut.

På morgonen samma dag hade kommittéförhandlingarna tagit sin början. Först sammanträdde kommittén för lika moral och för kvinnans rättsliga ställning samt presskommittén. Kommittén för lika moral, där M:me Avril de S:te Croix presiderade, diskuterade de åtgärder som i olika länder vidtagits för att skydda den unga kvinnliga emigranten. Det ansågs att det var under överresan som de unga lättast föllo offer för de vita slavhandlarna. Man föreslog därför att I. C. W. skulle ingå till Nationernas Förbund med en begäran att regeringarna i de till N.

F. hörande staterna skulle påbjuda tillsättandet av en av nationalförbundet godkänd inspektris, vilken med ångbåtsbolagens tillåtelse skulle kostnadsfritt medfölja båtarna ett par gånger årligen för att skydda minderåriga emigranter. I de stater, som ej tillhöra Nationernas Förbund, borde I. C. W. söka åstadkomma regeringsåtgärd i omskrivna syfte. Under diskussionen framgick att i Kanada och därefter i Tyskland utövades den bästa kontrollen. Kommittén beslöt vidare arbeta för att skyddsåldern i alla länder skulle bestämmas till 18 år samt för att reglementeringen skulle avskaffas i de länder, där den ännu finnes kvar. Detta senare beslut understöddes ivrigt av M:me Vacaresco, Rumänien, som i N. F. representerar sitt land. Efter en kortfattad redogörelse för Röda Korsets konferenser i Köpenhamn, Prag och Paris, då reglementeringssystemet definitivt utdömts, förklarade M:me Avril kommitténs möte avslutat.

Mrs. Edwin Gray, England, ledde förhandlingarna i kommittén för lagar rörande kvinnans rättsliga ställning. Hon efterträdde dr. van Dorp, som av brist på tid måst avsäga sig ordförandeskapet. Sedan rapporterna genomgått och den svenska äktenskapslagen blivit närmare berörd, uppmanades de närvarande på förslag av Mrs. Dobson, Tasmanien, att i sina resp. länder undersöka i vad mån det skulle gagna samhället och hur det skulle inverka på familjelivet om oäkta barn finge samma rättsliga

ställning som inom äktenskapet födda.

Presskommittén under den norska fröken Fredrikke Mörcks ledning hade ett animerat sammanträde. Av rapporterna framgick att den officiella pressen numera i allmänhet visade större tillmötesgående än förr när det gällde att införa notiser och artiklar rörande kvinnosaksfrågor. Alla ombådos tillse att de nyheter och upplysningar från kvinnovärlden, som I. C. W:s egen tidning kommer att innehålla, finge en vidsträckt spridning och om möjligt intoges i den dagliga pressen. För att kunna beräkna det anslag, som sedermera borde givas presskommittén, beslöts att fröken Mörck t. v. skulle få disponera I. C. W:s sekreteriat, då hjälp behövdes för översättningar, maskinskrivning etc. samt att full ersättning skulle givas för alla utlägg för porto, papper o. d. På tal om I. C. W:s egen tidning kan här nämnas, att några invändningar mot en sådan ej vunno gehör när frågan kom före under ett exekutivsammanträde, den internationella styrelsen var enhälligt för dess utgivande. Tidningen kommer att tryckas i Tyskland, varigenom kostnaderna reduceras till det minsta möjliga, och det anses att med det antal prenumeranter, som redan i Haag garanterades företaget, detsamma, ej borde vara ekonomiskt vanskligt.

Den andra arbetsdagen sammanträdde rösträttskommittén, kommittén för allmän hälsovård och för uppfostran. Bland rösträttsrapporterna,

däri det från många länder meddelades att kvinnorna nu fått säte i riksdagen, tillvann sig den ungerska ett särskilt intresse genom sin livliga skildring av de ungerska kvinnornas rösträttskamp. Trots många gäckade förhoppningar, många tomma löften, tyckas de nu stå segern nära. Ett partiskifte inom regeringen har kommit dem till hjälp.

Den allmänna meningen inom rösträttskommittén var att de röstberättigade kvinnorna ej borde bilda eget parti, utan sluta sig till redan befintliga sådana, dock inom desamma gemensamt arbeta för speciella kvinnointressen.

Efter ett inledande anförande av Lady Aberdeen, ordförande i kommittén för allmän hälsovård, däri hon bl. a. berörde kommitténs samarbete med Int. Röda Korset, följde en diskussion som resulterade i följande beslut: att all litteratur hörande till Röda-Kors-rörelsen bland ungdom skulle skickas till nationalförbunden; att den rapport skall tryckas och spridas, som dr. Thuillier-Landry med hjälp av M:me Avril de S:te Croix utarbetat och som är grundad på från alla nationalförbund inhämtade uppgifter om de veneriska sjukdomarna och åtgärder för deras bekämpande: att statistiskt material skall inhämtas från nationalförbunden beträffande dödlighetsprocenten för spädbarn samt nativitets- och dödlighetsprocenten för oäkta barn. Innan man skildes åt meddelade Lady Aberdeen den glädjande nyheten, att N. F. beslutat in-

välja en kvinnlig medlem i sin hygienkommitté. I sammanhang härmed må nämnas, att M:me Avril de S:te Croix nyligen blivit invald i N. F:s kommitté för bekämpande av handeln med kvinnor och barn. I. C. W. har under det förflutna året ivrigt arbetat på att få kvinnor med i de till N. F. hörande kommittéerna, varför också budskapet om dessa båda segrar hälsades med entusiasm och man kände sig uppmuntrad till nya ansträngningar.

Mrs. Ogilvie Gordon tjänstgjorde som ordförande för uppfostringskommittén i stället för prof. Whitney, som blivit hindrad infinna sig. Efter att med några få ord ha presenterat varje medlem för de närvarande gav Mrs. Ogilvie Gordon en kort resumé över inlämnade rapporter, varpå en livlig diskussion rörande uppfostringsfrågor följde. Angående nyttan av en bottenskola voro meningarna delade, dock konstaterades att i flertalet länder en dylik skola ansågs vara eftersträfvansvärd. Det är den växande demokratiska andan, som härvid gör sig gällande. De länder, där redan bottenskolesystemet var infört, ombådos meddela sina erfarenheter. I Tyskland, förklarade dr. Bäumer, måste alla barn mellan 6 och 10 års ålder gå i statens bottenskola. Endast läkareintyg befriade klena barn från detta skoltvång. Fröken Hambro skildrade de meningsbrytningar som föregått bottenskolans införande i Norge för några år sedan. Fast de privata skolorna hade många anhäng-

are, var sloandet av de tre som ännu återstodo blott en tidsfråga. Amerika hade endast lovord för det nya systemet. I Ukraina, Grekland och Sydafrika hade det också visat sig välgörande. Och de farhågor, som många hyst, att barnen från förfinade hem skulle i bottenskolan lära sig olater och dåligt språkuttal av sina sämre lottade kamrater hade visat sig mycket överdrivna. Det var snarare de senare, som voro mera mottagliga. Samskolornas förtjänster och nackdelar blevo även föremål för diskussion. De flesta länder kunde här komma fram med egna erfarenheter, som i allmänhet talade för dylika skolor ej minst av ekonomiska skäl. I sammanhang härmed påpekades emellertid faran av att allt för mycket forcera skolflickorna, i synnerhet under den kritiska åldern, och det i Norge, enligt fröken Hambro, brukliga sättet att giva dem ett års fullständig vila förordades. Endast Sverige och vissa tyska stater hade infört obligatoriska fortsättningsskolor. I England hade London County Council gjort försök att införa dem, men måste upphöra därmed av ekonomiska skäl. Övriga länder hade t. v. endast privata fortsättningsskolor. På ett senare sammanträde beslöt kommittén att verka för ungdomens uppfostran till förståelse och uppskattning av verklig internationalism samt för att historie- och annan undervisning lades så att den klargjorde nationernas beroende av varandra.

Under fru Tybergs ledning sam-

manträdde kommittén för fred och skiljedom på morgonen den 17 maj. Det aktuella ämnet hade samlat I. C. W:s styrelsemedlemmar och andra som för tillfället voro lediga. Som vanligt genomgicks rapporterna, och många länder redogjorde för vad de givit till nödlidande medmänniskor i olika delar av världen. Dr. Lüders, Tyskland, begärde därefter ordet. Hon betonade sitt lands prekära politiska ställning och hur svårt det var att komma till någon rätt förståelse länderna emellan, innan krigsorsakerna blivit undersökta. Hon föreslog därför, att en kommission av neutrala skulle tillsättas för att utreda orsakerna till världskriget. Häri understöddes hon av M:me Avril de S:te Croix. Något beslut fattades dock ej, då vidare diskussion på Mrs Ogilvie Gordons förslag uppsköts till nästa exekutivmöte.

Finanskommitténs sammanträde gick i penningknapphetens tecken. Få länder hade därvid något glädjande att komma med. Man undrade hit och dit, hur man skulle få inkomsterna att någorlunda täcka utgifterna. Diskussionen utmynnade i ett förslag, att varje nationalförbund skulle som gäst inbjuda en för ändamålet lämpad person, som skulle genom möten, föredrag o. d. göra propaganda för I. C. W. och dess syften.

Kommittén för in- och utvandring upptog förslaget om en av nationalförbunden gillad inspektris, som skulle kostnadsfritt få medfölja de sto-

ra ångarna, och beslöt understödja detsamma.

Fröken Anna Polak, Holland, ledde förhandlingarna i yrkeskommittén. Många frågor kommo upp och ledde till ett livligt meningsutbyte. Samarbeta med N. F:s arbetsråd förordades varmt. Vidare beslöts arbeta för lika lön för lika arbete samt för att förbudet för kvinna att arbeta strax före och strax efter en barnsäng skulle kompletteras med ett förordnande om att ett bidrag uppgående till minst lika stort belopp som den gängse minimilönen under tiden skulle givas henne.

Utom de två redan nämnda aftonunderhandlingarna hade tre kvällar anordnats offentliga föredrag, vilka blevo mycket talrikt besökta och av vilka två avslutades med ett angenämt samkväm. Det första av dessa kvällsmöten var ägnat de veneriska sjukdomarnas bekämpande och leddes av M:me Avril de S:te Croix. I sitt inledningstal uttryckte hon sin glädje över att intresset för dessa sjukdomars bekämpande tycktes bland kvinnorna överallt vara i tilltagande. De hade börjat inse att de själva borde göra en betydande insats i återuppbyggnadsarbetet. Hon lämnade så ordet till Herr de Grav, en holländare som i 20 år arbetat tillsammans med M:me Avril. Han framhöll nödvändigheten av att kämpa mot prostitutionen samt betonade kvinnornas stora inflytande så till ont som till gott. Det svenska nationalförbundets vice ordförande, dr. Malin Wester-Hall-

berg, gav därefter en klar och koncis framställning av den svenska Lex Veneris, vilken åhördes med största uppmärksamhet och angående vilken hon sedermera blev utfrågad av intresserade mötesdeltagare, som även erhöilo kopior av föredraget. Dr. Bäumer, nästa talarinna, lade särskild vikt vid den svenska lagens inflytande på det nu färdiga tyska lagförslaget. Att den existerande lagen ej var tillfredsställande hade visat sig under kriget, dock voro ju ej krigsåren rätta tiden för ett reformarbete av detta slag. Sedan kvinnorna fått rösträtt har stämningen gentemot det ännu ej avskaffade reglementeringssystemet ändrats. I Tyskland märks ej längre något hat mot sedlighetsivrare. Det finnes stora utsikter för att lagen skall gå igenom. Mrs. Morgan, England, som avslutade aftonens föredrag, ansåg att de veneriska sjukdomarna endast borde bekämpas genom uppfostran till själv-tukt och upplysningsarbete. Användandet av preventivmedel utdömde hon som demoraliserande. Hon var en skicklig och van talarinna, men kom ej med några nya rön.

På onsdagskvällen presiderade fru Betsy Kjelsberg. Föredragen gällde kvinnan i politiken. De uppträdande voro värtaliga och medryckande och åhörarna gävo genom långvariga applåder sitt intresse och sitt gillande till känna. Först talade Mrs. Strachey om den röstberättigade kvinnans plikter och om önskvärldheten att ej kvinnorna bildade något eget parti utan ingingo i de redan befintliga politiska

partierna. Dock borde alla kvinnor, oberoende av partier, handla gemensamt, när någon viktig kvinnofråga skulle avgöras. Ännu stodo kvinnorna utanför, voro ej hemmastadda i det politiska livet. De behövde mera mod och tillförsikt. Dr. Lüders talade om kvinnan som medlem i den lagstiftande församlingen och om männens olika uppfattning av den politiserande kvinnan. Hon slutade med några stämningsfulla, om äkta känsla vittnande ord om kvinnornas politiska mission. M:me Maria Vérone, den kända franska advokaten, talade med sydländsk glöd och under livligt gestikulerande om betydelsen av kvinnlig rösträtt för det sociala reformarbetets framgång. Man kände att här var det en ännu utestängd som yttrade sig.

De offentliga mötenas rad avslutades på fredagen. M:me Chaponnière-Chaix presiderade och föredragen inleddes med några hjärtliga ord av Lady Aberdeen. Ämnet för aftonen var fred och skiljedom. Den förnämsta talarinnan var Mrs. Corbett Ashby, som i ett briljant anförande hävdade kvinnans betydelse för fredsarbetet. Det är kvinnan som skall skapa den allmänna meningen, som skall verka för civilisationens höjande, för frihandels införande som ett nödvändigt led i fredsarbetet och för en rensning av pressen. Det är hon som skall lära barnen att fosterlandskärleken ej bör räknas efter antalet tunnland som erövrats utan efter den hjälp ens land mäktat giva. M:me Avril och Frau

Minor (Österrike) gävo var på sitt sätt uttryck åt den önskan efter en varaktig och verklig fred som finnes i resp. länder.

Under veckans lopp hade mötesdeltagarna varit inbjudna dels i privat hem, dels hos sina legationer. Ett allmänt te hade givits i Schevningen. Fastän tidigt på året var den mondana badorten redan besökt, och man kunde lätt föreställa sig livet vid full säsong. En härlig varm och solig eftermiddag voro de skandinaviska gästerna inbjudna till ett garden-party i herr och fru Charbots typiskt holländska trädgård och fingo se och beundra det vackra hemmet med dess många dyrbara tavlor. Färden dit var särdeles angenäm; i bilar fördes vi genom lummiga parker och förbi prunkande trädgårdar som omgävo ståtliga villor.

På lördagen gav det holländska nationalförbundet stor middag för alla mötesdeltagare. Samma dag hade Lady Aberdeen återupptagit sitt ordförandeskap. M:me Chaponnière-Chaix hade av sagt sig på grund av klenhet, men hade lovat kvarstå som I. C. W:s speciella representant i Genève. På lördagen hade också Danmarks inbjudan antagits för exekutivmötet år 1924 samt Förenta Staternas för det stora

5-årsmötet år 1925. Vid den stora avskedsmiddagen på lördag kväll, som var synnerligen väl ordnad, utbragtes naturligtvis en mångfald skålar. De flesta länderna hade något att säga, och tacksägelserna varierades på ett synnerligen skickligt sätt. Ett känsligt anförande gjordes av dr. Alice Salomon, däri hon tackade för vad hon fått mottaga. Vi ha alla något att giva varandra, sade hon. Ingen är så rik att hon ej behöver mottaga något från andra, ingen så fattig, att hon ej har något att giva. Så talades om den förestående skilsmässan, och därefter bröt man slutligen upp. Några reste redan samma kväll. De flesta stannade för att delta i en båtfärd på söndagen. På måndagen voro samtliga ordförande bjudna på te till drottningen på hennes sommarresidens. De svenska delegerade lämnade alla fyra Haag på söndagsmorgonen. De medförde därifrån en känsla av internationella sammanslutningars stora uppfostrande betydelse och av sanningen i dr. Salomons ord: alla ha vi något att giva och taga emot. Och kanske göres bytet bäst på ett sådant möte som detta, då i så hög grad tillfälle erbjudes till jämförande iakttagelser och impulsivande diskussioner.

INGEGERD PALME.

Vi påminna om att HERTHA icke utkommer under juli och augusti månader. Nästa häfte utkommer sålunda i september.

Plats har begärts för nedanstående.

Till Sveriges kvinnor!

Den 27 instundande aug. har svenska folket kallats att deklarerat sin ståndpunkt till rusdrycksförbudet. Den svenska kvinnan ställes härmed inför ett prov av betydelsefullaste innebörd för nationell framtida utveckling, fysiskt, moraliskt och ekonomiskt. Här gäller för var och en att bilda sig en personlig ståndpunkt till frågan och att sedan avge sin röst såsom ett vaket samvete hjuder.

Det har sagts att då dryckenskapslasten under förra hälften av sistlidne århundrade svårt härjade i männens led, var det kvinnans avhållsamhet, som räddade vår folkstock från undergång. När sedan till värn mot den överhängande faran den svenska nykterhetsrörelsen med dess olika organisationer växte fram, anslöt sig stora skaror av vårt lands kvinnor till denna rörelse, drivna av den mest osjälviska av alla känslor, moderskänslan, driften att försvara det uppväxande släktet och längtan att hela vad rusdryckerna brutit ned.

Nu vädjas åter till hennes sunda moderskänsla. Otaliga äro de hem som förstörts, oräkneliga de tårar som fällts på grund av rusdryckerna, och ingen har haft en tyngre börda att bära än de kvinnor, vilkas hemfrid härigenom skövlats. Ingen statistik kan till fullo visa alkoholbrukets nedbrytande verkningar på ett folks moral, hälsa och ekonomi, många vägar ha prövats och olika system tillämpats för att reglera rusdryckshandlingen, så att dess sociala skadeverkningar skulle bortfalla genom dessa, men man har hittills ej nått tillfredställande resultat.

Vi äro övertygade att endast rusdryckernas *fullständiga* tillbakaträngande kan skapa allmän och verklig folknykterhet.

Att ett rusdrycksförbud ej kan genomföras

utan åtskilliga svårigheter under övergångstiden är otvivelaktigt. En så genomgripande operation å den sjuka samhällskroppen måste medföra vissa störande rubbningar. Dock äro de ekonomiska och de moraliska farhågorna, som av motståndarna ivrigt framföres, väsentligt överdrivna. Det svenska folket besitter en rik fond av nedärvd hederlighet, laglydighet och moralisk sundhet, som skall hjälpa det lyckligt igenom krisen, och icke ens den argaste motståndare lär kunna förneka att ett folk, som har råd att på ett år offra mer än 300 miljoner på rusdrycker, även äger ekonomiska möjligheter för ett förbudsgenomförande.

Den instundande förbudsomröstningen innebär en oerhörd kraftmätning på det sedliga området. Skall gammal rusdryckssed, njutningsbegär och allehanda ekonomiska intressen hembära segern eller skall en sedan hundra år tillbaka av själviska motiv lidelsefullt förd kamp för resning mot en ödesdiger och förnedrande rusdryckssed äntligen bära frukt.

Må Sveriges kvinnor, nyligen tillerkända rätten att jämte männen bära ansvaret för samhällets utveckling, djupt känna detta sitt ansvar.

Må de kvinnor som lida direkt eller indirekt under rusdryckerna och de lyckliga som ej personligen erfarit deras förbannelse mötas i solidariskt samarbete, moderlig kamp för vår ungdoms, för framtida släktens lycka!

För Vita Bandets årskonferens

Maria Sandström

Emilie Rathou

Matilda Widegren

Hedvig Rinander

Arla Wallis

A. Symonds Ohlin

Cecilia Francke

Elsa Elgham

Sigrid Lundin

Notiser från bokvärlden.

Där fädrens kummel stå. En utfärdsbok för Stockholmstraktens fornlämningar av *Bror Schnittger* och *Hanna Rydh*. A. B. Gunnar Tisells Tekniska förlag.

Det lekmannen uppmuntrande tillkännagivande varmed de vetenskapliga experterna-utgivarna i sitt förord till boken generöst bjuda allmänheten på en populariserad vägledning genom Stockholmstraktens, särskilt östra Mälardalen, fornlämningar och gamla vackra minnesmärken är bokens verkliga karakterisering. Icke allt för ofta är vetenskapsmannen redo, eller skicklig till, att lämna ut sin kunskap till allmänt bruk. Här har med öppen hand givits kunskapens skatter så att de blivit till gångbart mynt för den olärde.

Boken har också kommit på rätt tid, i vår- och försommardagarna när vandrarlusten växer i kapp med trädens unga grönska och markens spirande örter. Och den ger åt strövtågens oftast planlösa äventyr ett innehåll och intresse som säkerligen växa för var gång den lilla bokens dagsrut följts med dess anvisningar om vad som finns av sevärdheter ända från hedenhös i de gamla minnesrika Mälstrarakterna och med dess exakta uppgifter om hur en fot- eller cykeltur för viss bestämd tid kan planeras och fullföljas.

Ödenas slott. Bilder ur Gripsholms historia av *Fanny Ekenstierna*. Mariefreds tidsnings förlag.

Denna lilla bok är också i sin art en sommarutfärdernas tjänstvillige och instruktive ciceron, men med ett mera avgränsat mål i sikte, det gamla slottet med dess historiska minnen och dyrbara porträttsamling. Den ger i korta och livfulla drag den åldriga borgens skiftesrika histo-

ria, och de krönte furste- och furstinneporträtten, som utgöra illustrationer till boken och som samtliga tillhöra Gripsholmsamlingen, bringa för ögat ett flertal av de högt uppsatta personer som under århundradenas lopp där tillbringat kortare eller längre tidsperioder, som härskare — eller fångar.

Författarinnans ur speciella betingelser vuxna intima förtrogenhet med Gripsholmsmiljöen gjuter sin särskilda charm kring den pietetsfulla historieteckningen.

Moln. Dikter av *Karin Boye*. Albert Bonniers förlag.

Det kan inte hjälpas att, på grund av ledsam erfarenhet, det oftast är med misstänksam olust man tar de periodiskt återkommande tunna debuthäftena av svensk lyrik i hand. Karin Boyes jagar alla olustkänslor på flykten. Det är inte fråga om att hon hör till ovanför genomsnittet.

Här är den bärande starka rytmen, som dock till sist är kriteriet för den benådade dikten. Det är dennas stolta böljegång som framför annat avlägger löftet för Karin Boye. Konstnärligare, ömmare också har väl svensk lyrik sjungit även vid en första intoning; i hennes strofer stiger och faller tonen i säreget stark skönhet.

Där finns ännu en stor sak att bygga på. Vittnesbörd om en individualitet.

I viyellablus och kontorsförkläde. av *Tyra Hagstrand*. Albert Bonniers förlag.

Det finns ett gammalt gott ordstäv om att man inte bör ståta med lånta fjädrar. Det kan ju också tyckas att viyellablus och kontorsförkläde kunde man ha råd att bestå sig av egen sort, men synbarligen har Elin Wägners käckt och ledigt till-

skurna modeller utgjort en alltför stor frestelse för författarinnan. Visserligen har den senare ävenledes käckt och ledigt tillägnat sig dem, men sättet är icke desto mindre avgjort förkastligt.

Familjen von Skotte. Roman av *Fanny Alving*. Albert Bonniers förlag.

Detta är en roande bok, som man väntar sig av kompanjonskapet Fanny Alving och Ulrik Uhland. Flott skriven och därfull med levande människor i. Det är lönt att läsa den.

Maj. Roman av *Rosa Fitinghoff*. Svenska Andelsförlaget.

Författarinnan i första hand, och förlaget förmodligen i andra, har velat göra det särdeles bekvämt för anmeldaren av denna bok. Med *Maj* följer nämligen en tryckt sympatetisk recension, visserligen ej undertecknad, men vilken författarinnan i eget namn anhåller om måtte bli införd i ens "ärade tidning". Tyvärr kan denna begäran på goda grunder ej villfaras. Det finns litterärt samvete.

Den yttersta skärven av *Hanna Söderlund-Hammar*. Albert Bonniers förlag.

Som allmogeskildrare har Hanna Söderlund-Hammar redan gjort sig känd, och gott känd. Den yttersta skärven har liksom de tidigare böckerna både säkra karaktärsteckningar och goda miljöskildringar. Hemskt verklig gör sig teckningen av fattiggården och hjonen där i

deras moraliska förnedring, deras hjärtlöshet och eget djupa elände. Detta är i första hand iakttaget och känt. Den i övrigt boken igenom starka skildringen verkar dock i händelsens avslutning en smula söndagsskoleberättelse med dygdens belöning och allt rörande och vackert till sist. Man anar sig dock till att författarinnan rent av känt sig behöva, både för egen och läsarens räkning, något vederlag för fattiggårdens smuts och skuld.

"När lasten var en häxa . . ." av *G. Langborg*. Wahlström & Widstrands förlag.

Maken till frisk och roande skildring som denna av "den ljuva tiden", då allt var grellt dygd och last, svart och vitt, får man knappast annat än i Barbra Rings förtjusande böcker om smått folk. Den svenska Ulla har där både syskon och kusiner. Men Ulla är en mycket självständig liten tös, som sannerligen har sitt lynne för sig. Och förf. förstår henne utan och innan och poängterar på ett ypperligt sätt barnets alla överraskande sidor.

Konstnärligt färdig som denna bok är som barnaskildring, önskar man att den stannat därvid. Den sens moral som förf. genom den upp vuxna Ullas sista upplevelse i boken vill få fram verkar hårdragen, icke minst därför att den vidkommande episoden näppeligen kan anses psykologiskt tillfredsställande motivering.

E. K-N.

INNEHÅLL

Behörighetslagens fall.

Fredrika-Bremer-Förbundets 37:de årsmöte. Av
Ellen Kleman.

I. Ç. W:s exekutivmöte i Haag maj 1922. Av *Inge-
gerd Palme.*

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

Ledig annonsplats!

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

HEMTREVNAD

Praktisk tidning för hemmet utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Fanny Ekenstierna*.

Utkommer under 1922 med 24 åttasidiga n:r. Prenumerationspris: helt år kr. 3:50, halvår kr. 2:—, kvartal kr. 1:—. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1918 kr. 2:50 och för 1921 kr. 3:50 per ex.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: KLARABERGSGATAN 48 II

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**

Collan-Oljan

Världens förnämsta läderpreservativ, gör skodon absolut vattentäta och minst dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

ANNONSER

för **HERTHA** upptagas av fröken *Ingeborg Bergström*, Östermalmsg. 31.
Rikstel. 757 83 - Rikstel. 757 83